

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
SAJTÓ OSZTÁLY

SAJTÓANYAG

2013. július 1-jén hatályba lép Magyarország új Büntető Törvénykönyve

Igazságos, tettarányos és következetes - az áldozatok védelmében

Több hónapos, széleskörű társadalmi és szakmai egyeztetést, valamint politikai vitát követően az Országgyűlés tavaly nyáron elfogadta az új Büntető Törvénykönyvet. Az új büntetőjogi kódex hatékony választ ad az elmúlt harminc évben, a jelenlegi Btk. hatályba lépése óta átalakult bűnözési formákra is. Az új büntetőjogi szabályok célja, hogy hatékony, egyszerű, korszerű és szigorú szabályokat teremtsen mind a bűncselekmények áldozatai, mind a bűncselekmények elkövetői, mind az igazságszolgáltatás számára. A büntetés alapelve, hogy igazságos, tettarányos és következetes legyen. Az új Btk. egyes bűncselekmények vonatkozásában súlyosabb büntetéseket helyez kilátásba a korábbi törvénykönyvénél, és egyértelműen az áldozatok és a becsületes emberek oldalára áll, az önvédelem lehetőségét pedig jelentősen kiterjeszti, vagyis nagyban hozzájárul a családok személyes és anyagi biztonságához.

Az új Btk. az elmúlt három évben hozott büntetőjogi szigorításokat is megőrzi, vagyis továbbra is érvényesül pl. az erőszakos elkövetőket sújtó három csapás intézménye, az uzsorások elleni szigorú szabályok, valamint a veszélyhelyzetben elkövetett lopások elkövetői is szigorúbb büntetésre számíthatnak. Új elem a Btk.-ban a kapcsolati erőszak tényállása.

A szigorítás mellett új büntetési nemeket és intézkedéseket is tartalmaz az új kódex, így pl. jóvátételi munkát és a sportrendezvényektől való eltiltást. Erősödik a fogyasztók védelme és hangsúlyosabbá válik a környezetvédelem is.

A BÜNTETHETŐSÉG

Kivételesen súlyos esetben a büntethetőségi korhatár leszállítása 12 évre.

A büntethetőség alsó korhatára általános szabály szerint nem változik, a 14. életév marad. Az Országgyűlés által elfogadott szabályozás azonban kivételesen súlyos bűncselekmény elkövetése

esetén, rendkívül korlátozottan megengedi a 12. életévét betöltött gyermekkorúak felelősségre vonását is. Ilyen kivételesen súlyos eset a kiskorúak, gyermekek által elkövetett emberölés, halált okozó testi sértés, és a parlamenti vita során került ebbe a sorba a rablás és a kifosztás is. (Figyelem: rablás nem = lopás! A rablás olyan cselekmény, amikor személy elleni erőszak is megvalósul. Tehát pl. ha egy 13 éves gyerek betör az iskolába, és onnan elviszi a számítógépet, az nem esik ebbe a kategóriába, csak akkor, ha a számítógép elvétele érdekében megkéseli a közbeavatkozó portást.) Az elmúlt öt évben a 12-14 év közöttiek hét esetben követtek el emberölést, több százszor raboltak, majdnem ezer alkalommal pedig szándékos testi sértést valósítottak meg. Fontos hangsúlyozni, hogy ezekben az esetekben a 12 év–14 év közötti elkövetővel szemben büntetés nem szabható ki, kizárólag intézkedés lesz alkalmazható. (= Nem azt jelenti, hogy börtönbe kell menni a 12 évesnek!)

A 14 évesnél fiatalabb elkövetővel szemben alkalmazható legsúlyosabb szankció a javítóintézeti nevelés lesz. A 14 évnél fiatalabbakra vonatkozó hasonló szabályok több európai országban léteznek: 12-13 éves kortól felelősségre vonható a bűncselekményt elkövető gyermek (pl. Egyesült Királyságban, Franciaországban, Hollandiában), vagy akár kirívó esetben ennél fiatalabb, 9-10 éves kortól (Írországban, Máltán). Az új Büntető Törvénykönyv büntethetőségi korhatárra vonatkozó része teljes összhangban van Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményben foglaltakkal, amelyet 1991-ben Magyarország is elfogadott.

GYERMEKEKET SÉRTŐ BŰNCSELEKMÉNYEK

A gyermekek büntetőjogi védelme erősödik.

A gyermekeket védő szabályok szorosan összekapcsolódnak a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium által már korábban a parlament elé benyújtott gyermekbarát igazságszolgáltatással kapcsolatos elképzelésekkel, intézkedésekkel, amelyeknek a hatályba lépése megelőzte az új Btk. hatályba lépését. Az új Btk. tehát gyakorlatilag áttemeli majd ezeket a már tavaly életbe lépett új, gyermekeket védő szabályokat. Így pl. továbbra is bűncselekmény a **kiskorú érzelmi fejlődésének veszélyeztetése**; öngyilkosságban közreműködés helyett emberölésnek minősül, ha az elkövető **14. életévét be nem töltött vagy akaratnyilvánításra képtelen személyt öngyilkosságra rábír, illetve** a kiskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények esetén (pl. nemi élet szabadsága, nemi erkölcs elleni bűncselekmények, emberkereskedelem) az elévülés továbbra is meghosszabbított: **a sértettnek a 18. életévének betöltése után is lehetősége és megfelelő ideje (5 év) van a feljelentés megtételére.**

Az új Btk. a jelenleg kiskorú veszélyeztetése alcím alatt szereplő tényállást három külön tényállásra bontja (kiskorú veszélyeztetése, gyermekmunka, kiskorúval való kapcsolattartás

akadályozása), és kiskorú veszélyeztetése elnevezéssel csak a kiskorú fejlődését ténylegesen veszélyeztető vagy azt károsító magatartásokat rendeli büntetni. A gyermekmunka körében büntetendő az, aki a fiatal munkavállalók (18 év alatti személyek) foglalkoztatására vonatkozó törvényi előírásokat megszegi. A kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása nem büntethető, ha az elkövető a kapcsolattartást az elsőfokú ítélet meghozataláig megfelelően biztosítja, az elmaradt kapcsolattartási formák pótlását megkezdi.

Az új Btk. minősített esetként szabályozza a kiskorú elhelyezésének megváltoztatása körében az erőszakos elkövetést, az erőszak és a fenyegetés irányulhat a kiskorú vagy más személy ellen is (211.§)

Külön tényállás lesz a gyermekprostitúció kihasználása, amely hatékonyabb fellépést biztosít pl. a gyermekek elleni szexuális bűncselekmények ellen.

Összhangban az EU 2011-ben elfogadott irányelvével, az új Btk. bevezeti azt a szabályt, hogy azokat, akik kiskorúak sérelmére követnek el szexuális jellegű bűncselekményeket, el **lehet tiltani minden olyan foglalkozástól, továbbá tevékenységtől, amelyek gyermekek, fiatalok felügyeletével, gondozásával, nevelésével függnék össze.**

A gyermekeknek joga van ahhoz, hogy érzelmileg kiegyensúlyozott felnőtté váljanak. Több gyermekvédelmi szervezet, jogalkalmazó szerint a kiskorú veszélyeztetésének hatályos tényállása nem nyújt kellő védelmet a kiskorúnak a vele közös háztartásban élő, nevelésére, gondozására köteles személyek megfélemlítése, megalázása, stb. ellen. Erre tekintettel a törvény a bűncselekmény tényállási elemei közé iktatja a kiskorú érzelmi fejlődésének veszélyeztetését is.

JOGOS VÉDELEM

Pontosítja és szélesíti a jogos védelmi helyzetet.

Magyarország új Alaptörvényével összhangban a törvény a súlyos, erőszakos bűncselekmények elleni hatékonyabb fellépés biztosítására kiszélesíti a jogos védelmi helyzetet. A jogos védelem eddig is megengedett volt, és az Alaptörvény felhatalmazása alapján az új Btk. szerint – a hatályossal szabályozással egyezően – **továbbra sem büntetendő az a cselekmény, amely a saját vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézet jogtalan támadás elhárításához szükséges. Az elkövető akkor sem büntethető, ha az elhárító cselekmény a szükséges mértéket ijedtség vagy menthető felindulás miatt túllépi.** A jogalkotó ugyanakkor felismerte, hogy bizonyos élethelyzetekben az államhatalom által nyújtható védelem nem képes elhárítani az azonnali veszélyt, ezért az új Btk. az eddiginél **erőteljesebb önvédelemre ad lehetőséget azokban az esetekben, amikor a megtámadott személy joggal feltételezheti, hogy a támadás akár az élete ellen is irányulhat.** Ilyen eset lehet az, amikor éjjel, vagy fegyveresen, vagy felfegyverkezve (az

élet kioltására alkalmas eszközzel) vagy csoportosan (legalább hárman) támadnak valakire, vagy hatolnak be a lakásába, úgyszintén, akinek a lakásához tartozó bekerített helyre fegyverrel hatolnak be. Fontos megjegyezni ezzel összefüggésben, hogy a **fegyverhasználat szabályai nem változnak**, az nem a Büntető Törvénykönyv része.

Fontos tudni, hogy a megelőző jogos védelem szabályai nem változnak. Ezek azokat a védekezési formákat jelentik, amelyek a védekező személye, vagy javai ellen irányuló jövőbeni támadás elhárítását célozzák. Ezek akkor jogszerűek, ha az élet kioltására nem alkalmasak. A megelőző jogos védelem során azonban maga a védekező is kockázatot vállal. Nem zárható ki ugyanis az, hogy a jogtalan támadás végül nem következik be, ám az annak eshetőségére történő védekező felkészülés mégis büntetőjogilag tilalmazott eredményre vezet. Jogtalan támadás hiányában a megelőző jogos védelem e kockázatát a védekezőnek kell viselnie.

Nem alkalmazható a jogos védelem azokban az esetekben, amikor a védekezés elvileg megengedett, de nem áll fenn a már említett törvényi védelem és a védekező úgy oltja ki a támadó életét, hogy túllépi a védekezés szükséges mértékét, ijedtség vagy menthető felindulás nélkül. (Egyszerűbben: a kertbe, nappal almát lopni bemászó személy a teraszról nem löhető le jogos védelem címén).

Néhány konkrét példa a jogos védelem eseteire:

- a) Éjjel jogtalanul hatol be egy idegen a lakásba, a lakás tulajdonosa leüti és ezzel halálos sérülést okoz a jogtalan támadónak.

Ebben az esetben fennáll a törvényi védelem és a lakásba éjjel jogtalanul behatoló cselekménye úgy tekintendő, mintha az a védekező életének kioltására irányult volna.

- b) Éjjel az utcán hazafelé tartó személyre egy idegen rátámad és ütlegelni kezdi. A megtámadott a nála lévő zsebkéssel a támadót úgy szúrja meg, hogy az a sérülésébe belehal.

Fennáll a törvényi védelem, azaz az éjjel személy ellen támadó cselekményét úgy kell tekinteni, mintha a védekező életének kioltására irányult volna. A jogtalan támadás az élet kioltásával is elhárítható, a védekező cselekménye nem büntetendő.

- c) A délután otthonában televíziót néző személy észleli, hogy három idegen jogtalanul behatolt a lakásába. Az engedéllyel tartott fegyverével a jogtalan behatolókra lő és ezzel halálos sérülést okoz az egyik jogtalan támadónak.

Ebben az esetben is fennáll a törvényi vélelem és a lakásba csoportosan (hárman) jogtalanul behatolók cselekménye úgy tekintendő, mintha az a védekező életének kioltására irányult volna.

- d) A tulajdonos arra lesz figyelmes, hogy nappal a bekerített udvarából a kerékpárját el akarják tulajdonítani. A tulajdonos a kezében lévő hólapáttal a lopás megakadályozása érdekében fejbe üti a tolvajt, aki az ütés következtében meghal.

A törvényi vélelem nem áll fenn. A lakáshoz tartozó bekerített helyre történő behatolást csak abban az esetben lehet a védekező életének kioltására irányulónak tekinteni, ha az fegyveresen történik. A példabeli esetben a bíróság az eset összes körülményeit mérlegelve fogja vizsgálni, hogy fennállt-e jogos védelmi helyzet, a tulajdonos cselekménye szükséges és arányos volt-e.

- e) Egy gazda a tolvajokat megelőzve áramot vezet a terméseit védő kerítésbe, amely halálos áramütést okoz egy tolvajnak.

A megelőző védelmi eszközzel szemben támasztott egyik legfontosabb követelmény az, hogy az élet kioltására nem lehet alkalmas, tehát nem vezethető olyan erősségű áram a kerítésbe, ami halált okoz, de pl. olyan erősségű, mint amilyen az állatokat őrző villanypásztorban van, igen.

Amennyiben az emberélet kioltására nem alkalmas erősségű áramütés okoz mégis – más okokkal együtt – halálos kimenetelű eredményt, a bíróság az eset összes körülményeit mérlegelve vizsgálni fogja a körülményeket, illetve, hogy a gazda mindent megtett-e, ami az adott helyzetben elvárható annak érdekében, hogy az általa telepített védelmi eszköz senkinek ne okozzon sérelmet.

ELÉVÜLÉS

A súlyos bűncselekmények nem évülnek el; eddigi 3 évről 5-re emelik az elévülési időt.

Súlyosítja az elévülés szabályait a hatályos rendelkezésekhez képest. A büntethetőség elévülésének tartama egységesen a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább öt

év. Egységesen úgy rendelkezik, hogy nem évül el az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmények büntethetősége.

SZABADSÁGVESZTÉS-BÜNTETÉS, JAVÍTÓINTÉZETI NEVELÉS

A szabadságvesztés végrehajtása nem függeszthető fel a többszörös visszaesőkkel szemben szigorúbb büntetés a visszaesőkre.

A szabadságvesztés legrövidebb tartamát három hónapban határozza meg, a leghosszabb tartamát húsz évre, míg a bünszervezetben, különös vagy többszörös visszaesőként történő elkövetés, illetve halmazati vagy összbüntetés esetén huszonöt évre emeli.

A feltételes szabadságra bocsátás időpontja az elkövető előéletéhez igazodik. Szabadságvesztés büntetésből – bírói döntés alapján – 2/3 rész, visszaeső esetén ¾ rész kitöltése után bocsátható legkorábban feltételes szabadságra az elítélt.

Az öt évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén – különös méltánylást érdemlő esetben – a bíróság ítéletében akként rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható, ebben az esetben a bíróság ítéletében a feltételes szabadság tartamát egy évtől három évig terjedő idővel meghosszabbíthatja.

Nem bocsátható feltételes szabadságra a többszörös visszaeső sem, ha a szabadságvesztést fegyházban kell letöltenie.

Életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabása esetén huszonöt évben határozza meg a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, és meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkésőbbi időpontját, amelyet az átlagos emberi élettartamot figyelembe véve, negyven évben állapít meg.

ÚJ TÍPUSÚ INTÉZKEDÉSEK ÉS BÜNTETÉSEK: JÓVÁTÉTELI MUNKA, SPORTRENDEZVÉNYEK LÁTOGATÁSÁTÓL VALÓ ELTILTÁS

Nagyobb teret kapnak a helyreállító, jóvátételi szempontok.

Új intézkedés lesz a jóvátételi munka. A bíróság vétség vagy 3 évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett elkövetése esetén a büntetés kiszabását egy évvel halaszthatja el, ha úgy ítéli meg, hogy a büntetési célok a jóvátételi munka alkalmazásával is elérhetőek. Ilyenkor az enyhe bűncselekményt elkövető lehetőséget kapna, hogy egy év alatt 24-150 óra időtartamban a köz érdekében munkát végezzen (pl. önkormányzatoknál, háttérintézményeiknél, egyházaknál). A munkavégzés helyét, idejét az elkövetőnek kell megkeresni, megválasztani. Ez azt jelenti, hogy az elkövetőnek a rendelkezésére álló egy év alatt el kell végeznie a bíróság által

órákban meghatározott tartamú munkát. Arról, hogy milyen munkát végez, továbbá mely időpontokban végzi a munkát, az elkövetőnek kell megállapodnia az intézménnyel. Dolgozhat például naponta egy órát vagy hetente egy napon nyolc órát, de akár két hét alatt is elvégezheti az előírt óraszámú munkát. Az előírt tartamú munka elvégzésének igazolása esetén az elkövető büntethetősége megszűnik. Ha nem teljesíti, akkor viszont büntetést kap. Fiatalkorúval szemben jóvátételi munka akkor írható elő, ha tizenhatodik életévét betöltötte.

A jóvátételi munkával ellentétben a közérdekű munka – mely a jelenlegi Büntető Törvénykönyvben is szerepel - büntetés, nem pedig intézkedés. A közérdekű munkára ítélt köteles a számára meghatározott munkát elvégezni, a munka jellegét a bíróság az ítéletben határozza meg. A közérdekű munkát hetente egy napon - a heti pihenőnapon vagy a szabadidőben - kell végezni. A munka tartamát a jelenlegihez hasonlóan órákban kell meghatározni, de legkisebb mértéke negyvenről negyvennyolc, legnagyobb mértéke háromszázról háromszáztizenkét órára növekszik. Amennyiben az elítélt önhibájából nem tesz eleget munkakötelezettségének, vagy munkakötelezettsége egy részének, úgy a végre nem hajtott közérdekű munka helyébe szabadságvesztés büntetés lép. Ha az elítéltet a közérdekű munkára ítélet után elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, és a közérdekű munka büntetést még nem hajtották végre, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét is szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A szabadságvesztéstől enyhébb **új típusú büntetés az elzárás, amely általános esetben 5 naptól 3 hónapig, fiatalkorúak esetében 3 naptól 1 hónapig tarthat,** és biztosítja, hogy stigmatizáció nélkül, a szabadságvesztéshez képest kedvezőbb mentesítési szabályok mellett szankcionálják a kisebb súlyú bűncselekményeket.

Új büntetési nem a **sportrendezvények látogatásától való eltiltás** azokkal szemben, akik sportrendezvényeken, illetve azokkal összefüggésben bűncselekményt követnek el. Az eltiltás legrövidebb tartama 1 év, a leghosszabb 5 év.

Annak érdekében, hogy a pénzbüntetés kiszabására gyakrabban kerüljön sor más büntetés mellett is, csökken a pénzbüntetés napi minimum tétele kettőezer-ötszáz forintról ezer forintra, a felső tétel viszont ötszázezer forintra nő. Fiatalkorúval szemben pénzbüntetést akkor lehet kiszabni, ha önálló keresete, jövedelme, vagy megfelelő vagyona van. Az ő esetükben a pénzbüntetés legkisebb napi összege ötszáz, legnagyobb összege ötvenezer forint. Ha a pénzbüntetést nem fizeti, a büntetést közérdekű munkára, vagy ha ezt az életkora miatt nem lehet, akkor szabadságvesztésre kell változtatni.

IDŐS EMBEREK VÉDELME

Erősebb védelem - minősített eset lesz a sérelmükre elkövetett több bűncselekmény.

A bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetés minősített eset lesz az emberölés, a testi sértés, a rablás, a kifosztás, sikkasztás, csalás vonatkozásában.

SZEXUÁLIS BŰNCSELEKMÉNYEK

A nemzetközi egyezményekre, uniós jogi aktusokra figyelemmel jelentős változás a korábbihoz képest: bekerülnek új cselekmények a Btk.-ba (pl. a gyermekpornográfia tényállásába), szigorúbb, átfogóbb és korszerűbb szabályozás.

Új tényállásként létrejön a **szexuális erőszak**, amely összevonja az erőszakos közösülés és szemérem elleni erőszak hatályos Btk. szerinti tényállását, ez megkönnyíti a jogalkalmazást (a bizonyítás egyszerűbb lesz). Büntethetővé válik nemcsak a szexuális aktusra való kényszerítés, hanem a **szexuális jellegű, az emberi méltóságot sértő magatartások** is (pl. a sértett valamely intim testrészének megfogása). **Minősített eset lesz a 18. életévét be nem töltött sértett sérelmére** elkövetett szexuális erőszak, szemben az eddig hatályos törvénnyel, ahol csupán a 12. életévét be nem töltött sértett sérelmére történő erőszakos elkövetés számít minősített esetnek.

A nemzetközi elvárásokra figyelemmel a **nemi erkölcs elleni bűncselekmények** szövegezése is változik mostantól, szigorodnak a büntetési tételek, illetve több bűncselekmény tekintetében is (pl. tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak) megszűnik a magánindítványhoz kötöttség.

KÖRNYEZETVÉDELME

Új büntetőjogi tényállás lesz- többek között - az orvadászat, orvhalászat, önálló tényállás lesz a visszaélés ózonréteget lebontó anyaggal.

Az új Btk. az állatkínzás hatályos tényállásának és a **jogosulatlan vadászat** szabálysértési tényállásában foglalt magatartások figyelembe vételével, valamint a vadászkamara által megfogalmazott igényeknek megfelelően új tényállásokat alkot orvadászat, illetve orvhalászat címmel.

A környeztkárosítás hatályos tényállása tartalmazza az **ózonréteget lebontó anyagokkal kapcsolatos** elkövetési magatartásokat, az új Btk. ezt önálló tényállásban (ózonréteget lebontó anyaggal visszaélés) szankcionálja.

A környeztkárosítás, a természetkárosítás, az orvvadászat, az orvhalászat, a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése és a tiltott állatviadal szervezése elkövetőjével szemben kitiltásnak lehet helye.

Minősített eset lesz a több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozó **állatkínzás**.

FOGYASZTÓVÉDELEM

Még nagyobb védelem a magyar emberek számára: már a vásárlók termékbemutatóján történő megtévesztését is szankcionálja ezután a Btk.

A fogyasztó megtévesztése tényállásában új alapesetet vezet be, így a **jövőben büntetendő lesz annak a cselekménye is, aki szervezett termékbemutatóján különleges árkedvezmény vagy árelőny meglétéről, vagy nyerési esélyről megtévesztésre alkalmas tájékoztatást ad.**

A bűncselekmény másik fordulata súlyosabban fog minősülni, ha a **valótlan tényállítást vagy megtévesztésre alkalmas tájékoztatást az áru egészségre, környezetre gyakorolt hatásával, veszélyességével, kockázataival vagy biztonságosságával kapcsolatos jellemzőivel összefüggésben követik el.**

A minőség hamis tanúsítása tényállás helyett bevezetésre kerül a megfelelőség hamis tanúsítása tényállás

A KÖZLEKEDÉSI BŰNCSELEKMÉNYEK

Tovább szigorodik a közlekedési bűncselekmények szankcionálása, önálló tényállás lesz a bódult állapotban elkövetett járművezetés.

Szigorítás, hogy ittas járművezetés esetén kevesebb alkohol elfogyasztása is elegendő a bűncselekmény megvalósulásához. Ráadásul ittas vagy bódult állapotban történő járművezetés esetén **kötelezően alkalmazandó büntetés lesz a járművezetéstől eltiltás**. Egyszerűsít az eddigi szabályokon, hogy nem alkoholos befolyásoltságot kell mérni, hanem egyszerűen azt, hogy valakinek van a szervezetében bizonyos véralkohol-, illetve légalkohol-koncentrációnál nagyobb értéket eredményező alkohol (és ez független attól, hogy ennek rá milyen hatása van).

Aki ittas állapotban járművet vezet, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A büntetés büntett miatt súlyosabb, ha súlyos testi sértést, tömegszerencsétlenséget vagy halált okoz az elkövető, ezen esetekben akár tíz év is lehet a szabadságvesztés időtartama.

VAGYON ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Életszerűbb szabályozása - minősített eset lesz az idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetés, Btk.-ba kerül a gazdasági csalás és az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás.

A holttesten lévő tárgyra elkövetett lopás minősített esetet képez akkor is, ha a holttest nem temetőben vagy temetkezési emlékhelyen található. A szabálysértési értékhatárra elkövetett erdei falopás lopás vétségének minősül. A gyakorlatban problémát okoz azon csalásszerű magatartások megítélése, ahol a kár valamely igénybe vett szolgáltatás ellenértékéért merült fel (pl. szállodai szoba fizetés nélküli igénybe vétele, fizetés nélküli lakásbérletek). Erre figyelemmel az új Btk. kifejezetten kiterjeszti a kár fogalmát az igénybe vett szolgáltatás ellenértékének haszonszerzési célból, megtévesztéssel történő meg nem fizetésének eseteire is, így ezek a magatartások is csalásnak fognak minősülni. Új bűncselekmény a gazdasági csalás (jogtalan haszonszerzés végett színlelt gazdasági tevékenység végzése). A bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetés minősített eset lesz a rablás, kifosztás, a sikkasztás és a csalás esetében. Az információs rendszer felhasználásával elkövetett, kárt okozó magatartások elsősorban vagyoni érdekeket sértő, csalásszerű magatartások, mindazonáltal ezeket a csalástól elkülönítetten indokolt szabályozni, hiszen hiányzik a klasszikus értelemben vett tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás. A kárt az információs rendszer jogtalan befolyásolása okozza. Az új Btk. ennek megfelelően a vagyon elleni bűncselekmények fejezetében önálló tényállásként szabályozza az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalást.

EMBERI SZABADSÁG ÉS EMBERI MÉLTÓSÁG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

A fogyatékoság, nemi identitás és a szexuális irányultság nagyobb védelmet kap, új minősített esetek lesznek az emberrablás tényállásában, önálló tényállás lesz a kényszermunka így védekezve a modernkori rabszolgaság ellen.

Az új Btk. az emberrablás minősített eseteinek körét kiegészíti a tizennyolcadik, illetve a tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére történő elkövetéssel, így az emberöléshez hasonlóan az emberrablás tekintetében is fokozottabb büntetőjogi védelem alá

helyezi e személyeket. Jelenleg az emberrablás tényállásán belül külön bekezdésben található az emberrablás feljelentésének elmulasztása, az új Btk. ezt külön bűncselekményként nevesíti. Az emberkereskedelem tényállása a hatályos Btk.-ban rendkívül kazuisztikus, nehezen áttekinthető és értelmezhető. Az új Btk. ezért mellőzi a többszörös utalásokat, de – a vonatkozó nemzetközi egyezmények előírásaira figyelemmel – meghagyja a minősített esetek körét, illetve tovább bővíti azokat a tizenharmadik, valamint tizennegyedik életévüket be nem töltött személyek vonatkozásában. Önálló tényállás lesz a kényszermunka. A minősített esetek között szerepel – a jelenleg a kiskorú veszélyeztetésében szankcionált magatartás –, ha a sértett tizenharmadik életévét még nem töltötte be. A közösség tagja elleni erőszak tényállásában a lakosság egyes csoportjai tekintetében kiemelésre került a fogyatékos, a nemi identitás és a szexuális irányultság. Az (1) bekezdésben foglalt magatartás (kihívóan közösségellenes magatartás tanúsítása) csak akkor lesz büntetendő, ha az adott csoport tagjában kelt riadalmat. A zaklatás vonatkozásában minősítő tényező lesz a hatalmi vagy befolyási helyzettel való visszaélés útján történő elkövetés, amelyet elsősorban a munkáltatói jogok gyakorlója, vagyis az alá-fölérendelt viszonyban álló felek közül a fölérendelt hatalmi helyzetben álló fél követhet el az alárendelt fél sérelmére. Súlyosabban minősül a kiszolgáltatott személy megalázása, ha üzletszerűen követik el. A törvény a Római Statútum (Nemzetközi Büntető Bíróság Statútuma) rendelkezéseinek megfelelően szabályozza az emberiség elleni, illetve a háborús bűncselekményeket tartalmazó fejezetet.

HIVATALOS SZEMÉLYEK, KÖZFELADATOT ELLÁTÓ SZEMÉLYEK

Szigorúbb lesz az ellenük elkövetett erőszak megítélése.

Szigorúbb lesz a **hivatalos személyek, valamint a közfeladatot ellátó személyek (így például a mentők stb.) elleni erőszak megítélése** is, a bűncselekmény alapesete egységesen három helyett egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel lesz büntetendő. Ha csoportosan vagy felfegyverkezve, illetve fegyveresen követik el az erőszakot, az eddigi öt év helyett két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés a büntetés. Ugyanakkor a **közfeladatot ellátó személyek védelmének erősítésével felelősségük is nagyobb** lesz, mert bekerül az új Btk.-ba a **közfeladati helyzettel visszaélés bűncselekménye** is, mely három évig terjedő szabadságvesztéssel lesz büntetendő. A törvény emellett több más új hivatali bűncselekményt is megállapít, például a jogosulatlan megbízhatósági vizsgálat végzését.

KORRUPCIÓ- ÉS GAZDASÁGI BŰNCSELEKMÉNY ELLENES SZABÁLYOK

Szigorúbb korrupció- és gazdasági bűncselekmény ellenes szabályok.

A Kormány megalakulása óta az elmúlt húsz év legintenzívebb korrupcióellenes intézkedéssorozatát hajtotta végre, mert az elmúlt években büntetlenül hagyott és szervezeten gyakorolt korrupciónak és az afelett szemet hunyóknak súlyos szerepe van az ország gazdasági és pénzügyi helyzetének kialakulásában, az általános erkölcs és bizalom lábbal tiprásában. A Kormány elkötelezett abban, hogy az állam iránti bizalmat növelje, és minden rendelkezésre álló eszközzel garantálja a nemzeti vagyonnal és a közpénzekkel való felelős gazdálkodást, a korrupció felderítését, valamint a bűnösök elszámoltatását. Ennek érdekében számos intézkedést hozott a Kormány az elmúlt közel két évben.

Ezen intézkedésekkel összhangban az új Btk. további lépéseket tesz a közélet tisztaságát védeni képes szabályok megalkotására. Az új Btk. szerkezetileg egyszerűsíti a tényállásokat, így például egy fejezetben szabályozza a **közélet tisztasága elleni és a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekményeket**.

Egyes tényállások új elemekkel egészülnek ki: a **vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban** tényállása kimondja, hogy büntetendő az is, aki a bűncselekményt törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel, továbbá az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa kötelező határozatával létrehozott nemzetközi büntető bíróság vagy az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő eljárás során, vagy azzal kapcsolatban követi el.

A közélet tisztaságát védő szabályok keretében új minősített eset lesz, ha az aktív vesztegetést bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

A **gazdaság átláthatóságának biztosítása** és ezen keresztül a közélet tisztaságának elősegítése érdekében (például stróman vagy egy nem tényleges tulajdonos offshore-társaság) is **új szabályokat tartalmaz a törvény**. A gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztásának minősül és büntethető lesz az, aki a jövőben közreműködik abban, hogy olyan gazdálkodó szervezet vagy magánszemély kerüljön tulajdonosként bejegyzésre a cégnyilvántartásba, akinek a lakóhelye ismeretlen, vagy a székhelyén nem lelhető fel, illetve aki, vagy amely nem a gazdasági társaság tényleges tulajdonosa.

Az új Btk. a mindennapi tapasztalatok alapján **korszerűsíti a gazdasági bűncselekmények körét**, más fejezetekbe kerülnek a nem szorosan a gazdasági élet prudens működését sértő bűncselekmények, mint például a számítógépes bűncselekmények.

A **költségvetést károsító bűncselekmények** kiemelt megkülönböztetést kapnak azáltal, hogy külön fejezetbe kerülnek. Ide tartoznak az olyan bűncselekmények például, mint a 2011-es Btk. módosítás során létrehozott költségvetési csalás.

Főként az állami vállalatok esetében régóta űzött gyakorlat a vagyoni színlelt gazdasági tevékenységgel (például fiktív tanulmányírással) történő „kitalicskázása”. Erre ad hatékony választ a **gazdasági csalás nevű új tényállás**. Az utóbbi években többször előfordult, hogy a jellemzően állami tulajdonú gazdasági társaság vezetői olyan tevékenységet végeztek, amely a gazdasági társaságnak milliárdos kárt okozott. Sem a csalás, sem pedig a hűtlen kezelés tényállása nem tudta ezeket az eseteket megfelelően kezelni, ezért indokolt a színlelt gazdasági tevékenység végzésben megnyilvánuló megtévesztő jellegű jogtalan haszonszerzési célzatú magatartások büntetőjogi szankcionálása.

KÁBÍTÓSZERREL KAPCSOLATOS BŰNCSELEKMÉNYEK

A kábítószer-fogyasztók továbbra is büntethetők.

A rájuk vonatkozó büntetési tétel a csekély mennyiségű kábítószer megszerzésével azonos.

Újdonság azonban, hogy az a kábítószer-fogyasztó, akivel szemben a büntetőeljárás folyik, **2 éven belül csak egy alkalommal élhet az elterelés lehetőségével**. Újdonság az is, hogy **a kábítószer-fogyasztó részletes beismerő vallomás megtétele esetén a büntetés korlátlan enyhítésére számíthat**. Az új Büntető Törvénykönyv ugyanakkor megszünteti a kábítószerfüggőkre vonatkozó speciális (enyhébb) szabályokat, de a bíróság a büntetés kiszabása során értékelheti a terhelt szenvedélybetegségét. **A kereskedők büntetése továbbra is súlyos**, akár életfogytig tartó szabadságvesztés is lehet. Az eddigiekhez képest új szabály az is, hogy büntethető lesz az, aki a fiatalokat kábítószer fogyasztására rábírná törekszik. Ezt – egyéb magatartások mellett – önálló tényállásban, kóros szenvedélykeltésként szankcionálja az új Btk. és két évig terjedő szabadságvesztéssel bünteti.

Fontos tudni, hogy a 2011 őszén végrehajtott Btk. módosításnak köszönhetően 2012. március 1-jétől **bűncselekmény az új pszichoaktív anyaggal visszaélés**, ami válasz az úgynevezett dizájner drogokkal kapcsolatos visszaélésekre. E rendelkezést természetesen az új Btk. is átvette.

Az új Btk. bünteti a **teljesítményfokozó szerrel való visszaélést és az egészségügyi termék hamisítását** (például a gyógyszerek meghamisítását) is, alapesetben három évig terjedő szabadságvesztéssel, de akár nyolc év is lehet a büntetés.

KAPCSOLATI ERŐSZAK

Az erőszak minden formája, így az együttélők közötti erőszak is elfogadhatatlan.

Az új Btk.-ban már szerepel a hozzátartozók közötti erőszakkal kapcsolatos büntetőjogi szabályozás. A kapcsolati erőszak **körébe vonható bűncselekményeket**, így a testi sértés egyes eseteit, a tetteges becsületsértést, a személyi szabadság megsértését és a kényszerítést **a jövőben súlyosabban bünteti majd a Btk., ha valaki a vele az elkövetéskor vagy korábban közös háztartásban élő hozzátartozóját, volt házas- vagy élettársát, gondnokát, gondnokoltját, gyámját vagy gyámoltját rendszeresen bántalmazza.**

A tényállás megállapításának feltétele az együttélés, de mindegy, hogy **az elkövetéskor vagy korábban éltek együtt a felek.** A módosítás után **három évig, illetve egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel lesz büntethető** a hozzátartozóját bántalmazó. Nagyon fontos változás az, hogy **már nem szükséges, hogy magánindítványt tegyen a sértett, hanem a környezete is tehet feljelentést.** A tényállás emellett bünteti azokat a korábban, a Btk.-ban nem szereplő, csekélyebb súlyú cselekményeket is, amelyek szintén a kapcsolati erőszak részét képezik, így a lelki bántalmazást és a gazdasági ellehetetlenítést is, ezen eseteket a törvény két évig terjedő szabadságvesztéssel bünteti.

NÉHÁNY ADAT

Az új Btk: 465 §-t tartalmaz; összesen 116 oldal és 374 ezer karakter.

A hatályos Btk. Különös Része 11 fejezetre, a fejezeteken belül összesen 29 címre tagozódik. A hatályos Btk. Különös Része szerkezetének meghaladott voltát jelzi, hogy van olyan fejezet, amely 8 címre tagozódik, és van több olyan fejezet, amely alatt egyetlen cím sem található. A hatályos Btk. inkoherens voltára jellemező példa, hogy egy fejezetben található a terrorcselekmény és a környezetkárosítás, amelyek védett jogi tárgyai között vajmi kevés hasonlóságot fedezhetünk fel.

Ehhez képest az új Btk. Különös Része 33 fejezetre tagolódik, és a jogalkotásról szóló törvény rendelkezéseinek megfelelően címetek nem tartalmaz. A korábbinál több, azonban kisebb terjedelmű fejezetekben az egy fejezet alá tartozó bűncselekmények a védett jogtárgy alapján szorosabb kapcsolatot alkotnak, a fejezetek sorrendje az Alaptörvényt alapul véve hangsúlyosabban kifejezésre juttatja a kiemelt védett jogi tárgyak jelentőségét.

Budapest, 2013. június 24.